

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЇ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто проблеми формування творчих здібностей учнів на уроках технології засобами проектної діяльності. Показані проблеми формування творчих здібностей учнів на уроках технології. Отримані результати дають можливість стверджувати, що важливо впроваджувати в шкільну практику проекту діяльність учнів.

Ключові слова: творчі здібності, проектна діяльність.

В статье рассмотрено проблему формирования творческих способностей учащихся на уроках технологии способами внедрения проектной деятельности. Показана проблема формирования творческих способностей учащихся на уроках технологии. Полученные результаты дают возможность утверждать, что важно внедрять в школьную практику проектную деятельность.

Ключевые слова: творческие способности, проектная деятельность.

In clause it is considered a problem of formation of creative abilities of pupils at lessons of technology by ways of introduction project activity. The problem of formation of creative abilities of pupils at lessons of technology is shown. The received results enable to assert (approve), that it is important to introduce design activity in school practice.

Key words: creative abilities, project activity.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розбудови української державності значно актуалізується проблема утвердження духовних, моральних, естетичних, творчих якостей особистості. Шлях до цього лежить через гуманітаризацію освіти, яка передбачає відмову від технократичних підходів і спрямування освітнього процесу на формування цілісної гармонічної картини світу з повноцінним відображенням у ній світу культури. Система освіти має забезпечувати розвиток у школярів творчих здібностей, їх підтримку і формування самоосвіти і самореалізації.

У світлі цих вимог величезної ваги набуває школа, в якій закладаються основи для розвитку інтелектуального, морального та духовного потенціалу особистості. Від розв'язання завдань творчого характеру на уроках технології залежатиме те, як буде здійснюватися розвиток учнів, їх здатність до глибоких переживань, розуміння естетичних цінностей.

Національне відродження України, інтеграція її у світове товариство вимагають створення нової системи освіти, спрямованої на формування творчої особистості. Зростаюча потреба суспільства в людях, здатних творчо підходити долюбих змін, нетрадиційно і якісно вирішувати відповідні проблеми, зумовлена необхідністю підготовки людей до життя у швидко змінних умовах. Становлення творчої особистості є одним із основних завдань сучасного навчання.

У Законі України „Про освіту” та „Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті” зазначається, що головна мета шкільної освіти полягає у створенні можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формуванні творчого потенціалу нації. Стратегія сучасної освіти містить в собі представлення можливості всім тим, хто на-

вчається проявити свої таланти і творчий потенціал. Ці позиції відповідають сучасним гуманістичним тенденціям розвитку вітчизняної школи, для котрої характерною рисою є орієнтація педагогів на особистісні можливості учнів, їх неперервне вдосконалення.

Аналіз досліджень та публікацій. Проблемі творчого розвитку учнів присвячені роботи Ю.О. Грибова, Т.М. Давиденко, Б.І. Коротяєва, А.О. Лука, Б.П. Нікітіна, Б.Г. Яновського, в котрих акцентується увага на таких аспектах проблеми, як визначення засобів підвищення продуктивності творчої діяльності учнів та організації їх спільної творчої діяльності. У роботах інших вітчизняних психологів та педагогів Г.О. Балла, М.І. Махмутова, Т.І. Шамової розглядаються питання організації творчої діяльності учнів за допомогою створення проблемних ситуацій. Автори відмічають недостатню теоретичну розробленість проблеми організації творчої діяльності підростаючого покоління. В експериментальних психологічних дослідженнях Р.М. Грановської, В.М. Дружиніна, Б.Б. Коссова, О.М. Леонтьєва та інших, розглядаються питання розвитку творчих здібностей людини, особливості їх формування в навчальній та поза аудиторній діяльності. Разом з тим, науковці відзначають, що для забезпечення ефективного просування розвитку творчих здібностей у студентів необхідно засвоювати доступні види творчої діяльності. Основою для визначення особливостей творчої діяльності юнацтва стали роботи Л.С. Виготського, В.В. Давидова, І.П. Підласого, П. Торренса. Науковцями: Г.С. Альтшуллером, В.І. Андрійовим, Т.О. Барішевою, І.Я. Лернером, П.І. Підкасистим, О.В. Хуторським були визначені проблеми організації творчих ситуацій та засобів їх рішення за допомогою евристичних бесід.

Мета статі. Розглянути використання проектних технологій на уроках обслуговуючої праці як засобу розвитку творчих здібностей учнів.

Отримані результати. При проходженні педагогічної практики ми вивчали і спостерігали за учнями 8 класів. Досвід роботи вчителів перекоонує, що для розвитку творчих здібностей необхідно у викладанні обслуговуючої праці ввести різні форми навчання, проблемні завдання.

У результаті анкетування було встановлено, що 25% учнів 8-х класів не вважають обслуговуючу працю важливим предметом у школі. Учня потребують допомоги, контролю і морального стимулювання. Уроки технології для багатьох учнів є цікавими, а 16% учнів цікавиться технологією швейного виробництва час від часу. Звідси виходить, що прояву творчості, потребує стимулювання при вирішенні завдань з технології швейного виробництва та приготування страв. Учні повільно включається в нову роботу. Причину такого стану, ми бачимо в тому, що в навчальних програмах не достань широко включені уроки з використанням проектних технологій. На наш погляд проектна діяльність більш доступна учням, як в плані матеріалу, так і в плані використання творчих можливостей, фантазії, уяви учнів. Практика показала, що завдання з проектних технологій не завжди за-

ймає значне місце в програмах вчителів обслуговуючої праці. Отримані результати ми помістили у таблицю 1.

Таблиця 1.

Рівні сформованості творчих здібностей (у %)

Рівень творчих здібностей учнів	Експериментальний 8-А клас	Контрольний 8-Б клас
Високий рівень	6.25	6.6
Середній рівень	18.75	13.3
Низький рівень	43.75	46.6
Дуже низький рівень	31.25	33.3

Проаналізувавши отримані дані, ми дійшли висновку, що учні мають дуже низький та низький рівні творчих здібностей, кількість таких учнів складає відповідно 31.25% та 43.75% в 8-А класі та 33.3% та 46.6% в 8-Б класі. Їх відповіді носили стандартний та невиразний характер, не надали жодної оригінальної ідеї, з більшістю завдань учні не справилися.

Нами була розроблена програма, метою якої є пробудження особистісно-позитивного ставлення до технологічної освіти, розвиток естетичної та загальної культури шляхом набуття конкретних знань та вмінь.

У ході формувального експерименту виявлено педагогічні умови формування творчих здібностей учнів засобами впровадження проектних технологій в шкільну практику:

- Розробка системи уроків збудованих на принципах співпраці, взаємодії, співробітництва .
- Впровадження в практику творчих завдань.
- Залучення учнів до організації й участі у виставках.

Використовувати активні форми навчання на уроках технології. Ґрунтуючись на принципах і критеріях відбору, ми визначили вимоги до змісту матеріалу на якому базується підготовка до проектної діяльності:

1. Інтегрувати раніше набуті знання і вміння, враховувати міжпредметні зв'язки.

2. Відповідати темі заняття, мати зв'язок із практикою і життям, зважати на перспективні напрями розвитку суспільства, ураховуючи ціннісні соціокультурні пріоритети.

3. Орієнтуватися на формування у учнів наукового світогляду, творчого мислення.

4. Реалізація матеріалів предмету "Технологія" може здійснюватися шляхом створення проблемно-пошукових ситуацій і використання активних методів навчання.

У розробці й упорядкуванні програми з предмету "Технологія" необхідно розв'язати такі завдання:

1. Оволодіння майбутнім учителем системою наукових проектно-технологічних знань, складових теоретичної основи творчої проектної діяльності.

2. Розвиток у учнів проектно-технологічних умінь, формування досвіду власної проектно-діяльності.

3. Виховання в учнів проектно-технологічних якостей, спрямованих на формування в нього емоційно-ціннісного ставлення до творчої проектно-діяльності як основної дидактичної одиниці технологічної освіти [1].

В основу формувального експерименту була покладена дослідно-експериментально програма по впровадженню в шкільну практику уроків з використанням проектно-технології. Програма включає в себе 5 тем уроків і проходить за кількістю – 12 години. Уроки мають різну форму проведення: уроки-ігри, уроки практичні заняття, уроки виставки, уроки лекції, уроки заочні екскурсії та інші. Уроки строїлись з урахуванням вікових можливостей учнів, різним рівнем готовності до виконання проектно-технології, завдання будувались від простих (репродуктивних) до частково-пошукових, та творчих.

Запропонована нами програма з використанням проектно-технології, яка включає в себе, як теоретичну частину так і практичну, сприяла розвитку творчих здібностей учнів.

Висновки. Застосування проектно-діяльності є необхідним компонентом становлення сучасної школи, а впровадження проектно-діяльності на уроках технології допоможе розвитку творчих здібностей учнів. Отримані результати дають підставу для висновку, що поставлена мета – впровадження творчих проектів, що орієнтовані на підвищення творчих здібностей учнів досягнена. Проведене дослідження показало значення впровадження його результатів в практику сучасної школи, але не вичерпує змісту проблеми, що вивчається. На наш погляд чим більше типів проектів буде розглянуто в ході підготовки майбутніх викладачів технології, тим більше ймовірність, що молоді фахівці на своїх робочих місцях зможуть самостійно справитись з будь-якою реально виниклою педагогічною ситуацією.

Список використаних джерел

1. Коберник О. Розробка творчих проектів на уроках технічної праці / О.Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. – №1. – С.41-45.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: / Под ред. Полат Е. – М.: Академия – 2000. – 271с.
3. Освітні технології: [навч.-метод. посіб.] / За заг. ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
4. Ушачев В.П. Обучение основам творческой деятельности: [учеб. пособие] / В.П.Ушачев. – Магнитогорск, 1991. – 55 с.
5. Хуторской А.В. Современная дидактика: [учебник для вузов] / А.В.Хуторской. – СПб.: Питер, 2001. – 544.
6. Эльконин Б.Д. Психология игры / Б.Д.Эльконин. – М.,-1978. – 324 с.
7. Якобсон П.М. Психологические проблемы мотивации человека / П.М.Якобсон. – М.:Просвещение,1969. – 317 с.
8. Ящук С. Розвиток творчого потенціалу учнів у процесі проектно-технологічної діяльності / С.Ящук // Рідна школа. – 2004. – №4. – С.9-11.

Стаття надійшла до редакції 12.07.2010р.